

Projecte de decret, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum dels ensenyaments elementals de Música a la Comunitat Valenciana

ÍNDEX

Preàmbul

Capítol I. Disposicions de caràcter general

Article 1. Objecte

Article 2. Àmbit d'aplicació

Article 3. Finalitat

Capítol II. Ordenació dels ensenyaments

Article 4. Ordenació

Article 5. Principis pedagògics

Article 6. Objectius

Article 7. Competències

Article 8. Especialitats dels ensenyaments elementals de Música

Capítol III. Currículum

Article 9. Disseny del currículum

Article 10. Organització de l'assignatura d'Instrument

Article 11. Autonomia curricular dels centres

Capítol IV. Avaluació, acció tutorial, promoció i permanència

Article 12. Avaluació

Article 13. Qualificacions

Article 14. Promoció

Article 15. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

Article 16. Ampliació de matrícula

Article 17. Permanència

Article 18. Alumnat que cursa més d'una especialitat

Article 19. Acció tutorial

Article 20. Certificat d'ensenyaments elementals

Article 21. Atribució docent del professorat d'ensenyaments elementals de Música

Disposicions addicionals

Primera. Conciliació dels ensenyaments elementals de Música amb els ensenyaments obligatoris

Segona. Regla de no despesa

Disposicions transitòries

Primera. Currículum aplicable als centres integrats de Música i ensenyaments de règim general

Segona. Incorporació d'alumnat procedent del pla anterior amb assignatures pendents

Disposició derogatòria

Única. Derogació normativa

Disposicions finals

Primera. Normes de desplegament

Segona. Entrada en vigor

Annex I

Annex II

Annex III

Annex IV

Annex V

Annex VI

PREÀMBUL

L'article 53.1 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana disposa que és competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que es disposa en l'article 27 de la Constitució i en les lleis orgàniques que, de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquella, el desenvolupen, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució espanyola i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia. Així mateix, de conformitat amb l'article 49.1.3ª de l'Estatut d'Autonomia, és competència autonòmica exclusiva l'autoorganització i procediment administratiu derivat de les especialitats de la seua organització.

La Llei 2/1998, de 12 de maig, valenciana de la música, assenyalava en el seu preàmbul que la música en les seues múltiples formes i manifestacions és una de les arts més conreades a la Comunitat Valenciana; forma part de la seua cultura i és una de les arts que més la identifica com a poble. En el sistema educatiu valencià, l'aproximació a la música es dona des de tres vies diferents: la primera, la música com a matèria en l'ensenyament obligatori; la segona, la formació musical de caràcter "no formal" que s'imparteix des de les escoles de música; la tercera via correspon als ensenyaments elementals de Música que es preveuen en l'article 48.1, de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, que tenen les característiques i l'organització que les Administracions educatives determinen.

Si bé les escoles de música permeten que persones de qualsevol edat es puguin formar musicalment des d'una perspectiva aficionada, flexible i adaptada, els ensenyaments elementals de Música tenen un caràcter molt més específic, ja que es tracta d'un model d'educació formal adreçat a les persones que demostrin vocació i aptituds musicals, i vulguen rebre una formació musical que assegure la seua qualificació en un nivell competencial tal que els permeta accedir amb garanties als ensenyaments professionals de Música. Per tant, a l'hora de cursar els ensenyaments elementals de Música, la implicació de les famílies, l'edat dels estudiants i la preparació tècnica mitjançant l'entrenament instrumental es consideren factors essencials. De fet, podem entendre els ensenyaments elementals com una activitat d'alt rendiment i per això aquest decret inclou les edats adequades en què s'han de cursar i considera, per primera vegada, el temps orientatiu d'estudi individual a l'instrument com a part de la dedicació total que tenen aquests ensenyaments.

Així mateix, el present decret presenta un enfocament més competencial del currículum dels ensenyaments elementals de Música en la línia que se segueix en l'ensenyament obligatori; la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los en situacions musicals reals. La transversalitat és una condició inherent en aquest enfocament competencial, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seua consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències ajuda a l'adquisició de totes les altres. No hi ha jerarquia entre aquestes, ni es pot establir una correspondència exclusiva amb una única assignatura, sinó que totes estan presents

en els aprenentatges de les diferents assignatures i, al mateix temps, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt d'aquestes.

En relació amb aquest plantejament competencial del currículum, aquest decret descriu les habilitats musicals que contribueixen al desenvolupament de les competències claus del sistema educatiu. Un aspecte que s'ha tingut molt en compte fa referència a les competències personals i socials que es desenvolupen en els ensenyaments musicals. Sobre aquest tema, es considera que és fonamental que dels dos aspectes s'equilibren i es desenvolupen en paral·lel per evitar que aquests estudis resulten desmesuradament competitius. Per això, es dona molta importància a la participació social i s'aprofiten les potencialitats del cor i de la pràctica instrumental en grup com a eina d'aprenentatge cooperatiu. En últim terme, amb aquesta revisió curricular també es pretén desenvolupar la competència ciutadana de l'alumnat i afavorir la realització de projectes musicals de tota mena. Una aspiració d'aquest currículum és que l'alumnat en el seu futur com a ciutadà o ciutadana s'implique plenament en la vida social i cívica, bé siga com professional de la música o bé siga com a usuari cultural actiu, compromés i amb capacitat de reflexió crítica. També cal assenyalar que en el nou currículum s'aprofundeix en la millora dels processos d'avaluació per fer que aquests resulten més inclusius, equitatius i orientadors.

En aquest sentit, resulten d'aplicació el Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, desenvolupa els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià (DOGV 8356, 07.08.2018) que també s'han de seguir en els ensenyaments elementals de Música en allò que els siga d'aplicació i el Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell, desenvolupa l'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià (DOGV 9099, 03.06.2021). Així mateix, tenint present la Llei 15/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut (DOGV 8168, 13.11.2017), en els ensenyaments elementals de Música es treballaran els següents principis coeducatius de manera transversal:

- L'eliminació dels prejudicis, estereotips i rols en funció del sexe, construïts segons els patrons socioculturals de conducta assignats a dones i homes, per tal de garantir, tant per a les alumnes com per als alumnes, possibilitats de desenvolupament personal integral.
- La prevenció de la violència contra les dones, mitjançant l'aprenentatge de mètodes no violents per a la resolució de conflictes i de models de convivència basats en la diversitat i en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes.
- La integració dels objectius coeducatius assenyalats en els llibres de text i altres materials didàctics que s'utilitzen o es proposen en els projectes d'innovació educativa, que han de fer un ús no sexista del llenguatge i garantir, en les imatges que contenen, una presència equilibrada i no estereotipada de dones i homes.
- La capacitat de l'alumnat perquè l'elecció de les opcions acadèmiques es duga a terme lliure de condicionaments basats en el gènere.
- El respecte a la lliure determinació de gènere, la seua expressió i l'orientació sexual, tant de l'alumnat com dels seus familiars.

Aquest decret s'ajusta als principis de bona regulació establits en l'article 129.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. La revisió curricular dels ensenyaments elementals de Música és necessària, ja que la modificació de la Llei orgànica 2/2006, d'educació, per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, determina que les administracions educatives revisaran periòdicament els currículums per a adequar-los als avanços del coneixement, així com als canvis i les noves exigències del seu àmbit local. Tal com s'està fent amb els currículums de les etapes obligatòria i postobligatòria, és necessari actualitzar el currículum dels ensenyaments elementals de Música en sintonia amb la resta d'ensenyaments. A la Comunitat

Valenciana, la revisió curricular resulta oportuna, a més, perquè l'aprovació del Decret 2/2022, de 14 de gener, del Consell, de regulació de les escoles d'ensenyament artístic no formal de música i d'arts escèniques, permet definir i delimitar un model d'educació musical formal clarament diferenciat en els seus principis pedagògics i objectius del model educatiu no formal.

Aquest decret procura seguretat jurídica, ja que afavoreix un marc normatiu estable, predictable, clar i de certesa, que en facilita el coneixement i la comprensió. Així mateix, és integrat, ja que tracta en un mateix marc la concreció curricular i l'ordenació general dels ensenyaments, excloent-ne aspectes com ara l'admissió, que es desplegaran reglamentàriament amb posterioritat. Igualment, s'ha seguit el principi de proporcionalitat, de manera que s'assegura que el nou currículum tinga continuïtat amb l'ordenació vigent fins ara. També ha quedat garantit el principi de transparència, ja que el text l'ha pogut conèixer la ciutadania mitjançant consulta pública prèvia i el tràmit d'informació pública, amb la qual cosa s'ha habilitat la possibilitat de formular suggeriments per part de la ciutadania en general i dels sectors implicats en particular.

En l'elaboració d'aquest decret s'han complert tots els tràmits procedimentals, en concret els processos ja assenyalats de consulta prèvia i tràmit d'informació pública, i també s'ha incorporat el dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana. Així mateix, s'han incorporat a l'expedient de tramitació els informes preceptius d'elaboració del decret projectat.

Aquesta disposició està inclosa en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat per a l'exercici 2023.

Per tot el que s'ha exposat, a proposta del conseller d'Educació, Cultura i Esport, en virtut del que s'estableix en l'article 28 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, d'acord amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i després de la deliberació prèvia del Consell, en la reunió de XX de XXXX de 2023,

DECRETE

Capítol I

Disposicions de caràcter general

Article 1. Objecte

L'objecte d'aquest decret és establir l'ordenació general i el currículum dels ensenyaments elementals de Música, de conformitat amb el que dicta l'article 48.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Article 2. Àmbit d'aplicació

Aquest decret serà aplicable a tots els conservatoris i centres autoritzats de la Comunitat Valenciana que tinguen aprovada per la conselleria competent en matèria d'educació, la impartició dels ensenyaments elementals de Música.

Article 3. Finalitat

Els ensenyaments elementals de Música tenen com a finalitat proporcionar a l'alumnat una formació artística de qualitat per assegurar la seua qualificació en un nivell competencial tal que li

permeta accedir als ensenyaments professionals de Música. Aquests ensenyaments a compleixen tres funcions bàsiques: formativa, orientadora i propedèutica.

Capítol II Ordenació dels ensenyaments

Article 4. Ordenació

1. Els ensenyaments elementals de Música tindran una estructura de quatre cursos de duració.
2. Els ensenyaments elementals de Música es cursaran amb caràcter general entre els huit i els dotze anys. L'inici amb menys de huit anys o més de dotze s'entendrà com a excepcional.
3. A l'hora de valorar l'excepcionalitat per a cursar els ensenyaments fora de l'edat adequada es tindrà en compte el desenvolupament físic i motriu i el potencial de l'alumnat, en concret l'adaptabilitat als instruments musicals o la muda de veu en l'especialitat de Cant.
4. La conselleria competent en matèria d'educació regularà l'admissió, l'accés i altres aspectes d'ordenació general dels ensenyaments elementals de Música tenint en compte les disposicions establides en aquest decret.

Article 5. Principis pedagògics

1. L'acció educativa en els ensenyaments elementals de Música procurarà la integració de les diferents experiències i aprenentatges musicals de l'alumnat des d'una perspectiva global i contextualitzada amb la realitat musical actual.
2. A fi de fomentar la integració de competències, es promourà la realització d'activitats musicals significatives per a l'alumnat i la resolució col·laborativa de les dificultats derivades de la pràctica musical, de manera que es reforce l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.
3. Atesa la circumstància de simultaneïtat dels ensenyaments elementals de Música amb els ensenyaments obligatoris, la gestió del temps, la implicació de les famílies i la disposició de l'alumnat a l'estudi són tres factors claus perquè els processos d'ensenyament i aprenentatge resulten efectius.

Article 6. Objectius

Els ensenyaments elementals de Música tenen com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

- a) Apreciar la importància de la música com a llenguatge artístic i com a mitjà d'expressió cultural dels pobles i de les persones.
- b) Desenvolupar la iniciativa personal en relació amb les possibilitats formatives musicals.
- c) Desenvolupar les habilitats que permeten expressar-se musicalment a través d'un instrument o la veu.
- d) Aproximar-se als mitjans digitals aplicats a la música.
- e) Desenvolupar l'oïda musical, el sentit rítmic i la comprensió de la música en totes les seues dimensions.
- f) Adquirir sensibilitat musical a través de la pràctica musical en diferents contextos i la interpretació de música de les diferents èpoques, gèneres, tendències i estils per a enriquir les possibilitats de comunicació i de realització personal.

- g) Actuar en públic amb desimboltura per a comprendre la funció comunicativa i expressiva de la música.
- h) Desenvolupar hàbits, actituds, valors i normes fonamentals per a l'activitat musical i per a la vida.
- i) Valorar la salut física com a músics instrumentistes o cantants i desenvolupar les seues capacitats emocionals i afectives en tots els àmbits de la personalitat.
- j) Adquirir hàbits i tècniques d'estudi i valorar la constància com a factor clau de l'aprenentatge.
- k) Adquirir l'hàbit d'escoltar música i d'assistir a concerts i representacions.
- l) Conèixer la música valenciana, tant de les característiques i les manifestacions més importants del patrimoni propi com del panorama actual de la indústria musical.

Article 7. Competències

1. Els ensenyaments elementals de Música garantiran el desenvolupament de les competències claus del sistema educatiu. Aquestes competències claus són:
 - a) Competència en comunicació lingüística.
 - b) Competència plurilingüe.
 - c) Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia.
 - d) Competència digital.
 - e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
 - f) Competència ciutadana.
 - g) Competència emprenedora.
 - h) Competència en consciència i expressió culturals.
2. En l'annex I del present decret es defineixen les habilitats musicals bàsiques que contribueixen al desenvolupament de les competències claus. Aquestes habilitats fan referència a la realització d'accions o activitats musicals amb destresa i facilitat.

Article 8. Especialitats dels ensenyaments elementals de Música

Les especialitats dels ensenyaments elementals de Música són: Acordió, Arpa, Baix elèctric, Cant, Clarinet, Clavecí, Contrabaix, Dolçaina, Fagot, Flauta travessera, Flauta de bec, Guitarra, Guitarra elèctrica, Instruments de corda pinçada del Renaixement i del Barroc, Instruments de plectre, Oboé, Orgue, Percussió, Piano, Saxòfon, Trombó, Trompa, Trompeta, Tuba, Viola, Viola de gamba, Violí i Violoncel.

Capítol III Currículum

Article 9. Disseny del currículum

1. El currículum dels ensenyaments elementals de Música facilitarà el desenvolupament educatiu de l'alumnat i garantirà una formació musical integral en relació amb els ensenyaments mínims del currículum.
2. Són assignatures comunes del currículum dels ensenyaments elementals de Música les següents:
 - a) Cor.
 - b) Llenguatge Musical.
 - c) Instrument.
 - d) Pràctica Grupal.
3. En l'annex II d'aquest decret es concreten els mètodes pedagògics que han de guiar els processos d'ensenyament i aprenentatge dels ensenyaments elementals de Música.

4. En l'annex III d'aquest decret es fixen els ensenyaments mínims de les assignatures del currículum, els enunciats en forma de competències específiques, els criteris d'avaluació, els sabers bàsics i els continguts específics de les diferents especialitats instrumentals.
5. En l'annex IV d'aquest decret s'estableix la distribució d'hores per assignatures i cursos i el total d'hores lectives dels ensenyaments elementals de Música. Per al càlcul del total d'hores dels ensenyaments s'estableix que el nombre mínim de setmanes per cada curs acadèmic siga de trenta. També s'inclou el temps aproximat d'estudi individual a l'instrument fora de l'horari escolar. Aquests temps són una referència merament orientativa a l'hora de desenvolupar els aprenentatges.
6. En l'annex V del present decret figura la relació numèrica professorat/alumnat d'aplicació a les assignatures del currículum.
7. Les sessions lectives setmanals de les diferents assignatures podran ser de mitja hora, una hora o dues hores, segons el tipus d'assignatura i l'organització d'aquesta.

Article 10. Organització de l'assignatura d'Instrument

1. Per les seues característiques, l'aprenentatge de l'instrument o la veu sempre ha de combinar aprenentatge individual i grupal. Si bé el currículum inclou en tercer i quart l'assignatura de Pràctica grupal amb la finalitat de facilitar l'aprenentatge col·lectiu de l'instrument, en primer i segon, aquesta pràctica en grup s'inclou en la pròpia assignatura d'Instrument. Per això, periòdicament la classe d'instrument individual s'ha de complementar amb classes col·lectives que agrupen l'alumnat de primer i segon d'elemental, per instruments o per famílies instrumentals.
2. Dins de l'assignatura d'Instrument en les especialitats instrumentals no polifòniques i en l'especialitat de Cant, també s'inclou el temps d'assaig del repertori acompanyat que es realitza periòdicament.
3. Igualment s'inclou en l'assignatura d'Instrument el temps dedicat a la realització d'audicions públiques.
4. Els centres disposen d'autonomia per a organitzar aquests aspectes de l'assignatura d'Instrument tenint en compte els recursos disponibles, el moment educatiu en què es troba cada alumne/a i els temps lectius de còmput setmanal i no setmanal que s'inclouen en l'annex IV d'aquest decret.

Article 11. Autonomia curricular dels centres

1. Els centres escolars que tinguen autoritzats els ensenyaments elementals de Música disposaran d'autonomia pedagògica i curricular, de conformitat amb el que dicte la normativa aplicable en matèria d'organització i funcionament d'aquests centres.
2. L'equip docent desenvoluparà les programacions didàctiques de les assignatures d'aquests ensenyaments en coherència amb el currículum establert en aquest decret i amb el projecte educatiu del centre.
3. Els centres, en el marc de la seua autonomia pedagògica i d'acord amb el seu projecte educatiu, fixaran els criteris d'aplicació del currículum i establiran l'organització dels grups i les sessions lectives setmanals d'acord amb el que s'estableix en el present decret.

Capítol IV

Avaluació, acció tutorial, promoció i permanència

Article 12. Avaluació

1. L'avaluació de l'alumnat serà global, contínua i formativa, i tindrà en compte el seu progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge. L'avaluació valorarà el grau de desenvolupament de les competències específiques de les assignatures del currículum tenint en compte els seus criteris d'avaluació.
2. En relació amb l'avaluació contínua de l'alumnat, s'ha de tindre en compte el que dicta el Decret 195/2022, de 11 de novembre, del Consell, d'igualtat i convivència en el sistema educatiu valencià.
3. En el context d'aquest procés d'avaluació contínua, els centres establiran mesures de reforç o d'enriquiment curricular que permeten millorar el nivell competencial de l'alumnat que ho requereixca. Aquestes mesures s'hauran d'adoptar tan prompte com es detecten les necessitats i estaran dirigides a garantir l'adquisició i la continuïtat dels aprenentatges dins de cada assignatura.
4. En l'avaluació s'ha de garantir el dret de l'alumnat a una avaluació objectiva i al fet que la seua dedicació, esforç i rendiment siguen valorats i reconeguts amb objectivitat i equitat, per a la qual cosa s'establiran els procediments oportuns que ho asseguren. En qualsevol cas, s'atendran les característiques de l'avaluació disposades en la legislació vigent.
5. Es promourà l'ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat. Els instruments d'avaluació estaran consensuats per l'equip docent de cada assignatura.
6. L'equip docent, coordinat pel tutor o la tutora, durà a terme l'avaluació de l'alumnat de manera col·legiada.
7. L'avaluació i la qualificació final de l'alumnat es farà quan finalitze cada curs escolar, sense perjudici dels procediments que es puguin establir per a mantindre informats de l'evolució en les diferents assignatures a l'alumne o alumna i als seus pares, mares, tutors o tutores legals.
8. El professorat avaluarà tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la pràctica docent pròpia.
9. Els pares, mares, tutors o tutores legals de l'alumnat menor d'edat hauran de participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu i col·laborar en les mesures de suport, reforç o d'enriquiment curricular que adopten els centres per a facilitar el seu progrés. Tindran, a més, dret a conèixer les decisions relatives a la seua avaluació i promoció, així com a l'accés als documents oficials d'avaluació i a les proves i els documents de les avaluacions que es realitzen als seus fills, filles, tutelats o tutelades, sense perjudici del respecte a les garanties establides en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i altra normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

Article 13. Qualificacions

1. Els resultats de l'avaluació de les diferents assignatures s'expressaran per mitjà de l'escala numèrica d'1 a 10 sense decimals. Es consideraran positives les qualificacions iguals o superiors a 5, i negatives les inferiors a 5.
2. Les qualificacions s'expressen en els termes següents:
Insuficient: 1, 2, 3 o 4.
Suficient: 5.
Bé: 6.

Notable: 7 o 8.

Excel·lent: 9 o 10.

3. La nota mitjana del curs serà la mitjana aritmètica de les qualificacions de totes les assignatures cursades per l'alumnat, expressada amb una aproximació de dos decimals per mitjà d'arredoniment a la centèsima més pròxima i, en el cas d'equidistància, a la superior.

Article 14. Promoció

1. L'equip docent adoptarà les decisions corresponents a la promoció de l'alumnat de manera col·legiada, i prendrà especialment en consideració la informació i el criteri del tutor o la tutora. En qualsevol cas, no es podrà promocionar de curs quan s'haja tingut una qualificació negativa al mateix temps en l'assignatura d'Instrument i en la de Llenguatge Musical.

2. L'alumnat amb dificultats que promocióne rebrà els suports necessaris per a recuperar els aprenentatges del curs anterior. Els centres organitzaran, abans de l'inici de curs, el pla específic de reforç i establirà els procediments informatius i de seguiment de l'alumnat afectat.

3. Si en algun cas, i després d'haver aplicat les mesures ordinàries suficients, adequades i personalitzades per a atendre el desfasament curricular o les dificultats d'aprenentatge de l'alumne o l'alumna, l'equip docent considera que la permanència un any més en el mateix curs és la mesura més adequada per a afavorir el seu desenvolupament, l'equip esmentat organitzarà un pla específic de reforç perquè, durant aquest curs, pugui assolir el grau d'adquisició de les competències corresponents. Aquesta decisió només es podrà adoptar una vegada durant els ensenyaments i tindrà, en tot cas, caràcter excepcional.

Article 15. Alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

De conformitat amb l'article 27 del Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, els centres facilitaran l'adaptació curricular als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge de cada alumna i alumne, amb una organització que permeti les adaptacions, la provisió de suports materials o personal d'accés i les mesures flexibilitzadores que possibiliten l'assoliment dels objectius encaminats a la finalització dels ensenyaments.

Article 16. Ampliació de matrícula

1. Els centres podran autoritzar l'ampliació de matrícula a l'alumnat que demostre la seua competència per a promocionar a un curs superior al matriculat inicialment.

2. L'alumnat que tinga l'edat ordinària establida per a cursar els ensenyaments elementals de Música, o bé una edat inferior, només podrà fer una única ampliació de matrícula al llarg dels ensenyaments. Aquesta ampliació implicarà la matrícula en el curs que corresponga i, simultàniament, en el nivell immediatament superior. Excepcionalment, l'alumnat que supere l'edat ordinària podrà fer més d'una ampliació de matrícula en els ensenyaments si es considera oportú.

3. Les ampliacions de matrícula s'acordaran abans de la finalització de l'any natural de l'inici del curs acadèmic.

4. Les ampliacions de matrícula s'efectuaran a proposta del tutor o la tutora de l'alumne o alumna. Aquestes ampliacions hauran de comptar amb el vistiplau del departament didàctic de l'especialitat instrumental, de tot l'equip docent que imparteix classe a l'alumne o alumna i del mateix alumnat o dels seus representants legals, si aquest és menor d'edat. Igualment, caldrà superar una prova específica que incloga els sabers bàsics de totes i cadascuna de les assignatures del currículum,

sempre que no s'hagen superat amb anterioritat. Les qualificacions obtingudes en aquesta prova seran les que consten en l'avaluació final de l'alumnat.

Article 17. Permanència

1. El límit de permanència en els ensenyaments elementals de Música serà de cinc anys. L'alumnat no podrà romandre més de dos anys en el mateix curs.
2. La conselleria competent en matèria d'educació podrà autoritzar, amb caràcter excepcional, a petició del mateix alumne o alumna, o dels pares, mares, tutors o tutores legals de l'alumnat menor d'edat, l'ampliació un any més del límit de permanència per muda de veu en l'especialitat de Cant i en supòsits de malaltia greu o d'altres circumstàncies que meresquen una consideració semblant, els quals impedisquen el desenvolupament normal dels estudis.
Aquesta petició comptarà amb el vistiplau de l'equip docent que imparteix classe a l'alumne o alumna, així com del departament didàctic de l'especialitat instrumental corresponent.

Article 18. Alumnat que cursa més d'una especialitat

1. L'alumnat podrà cursar simultàniament més d'una especialitat instrumental. Aquest alumnat únicament ha de cursar les assignatures de Cor i Llenguatge Musical per una d'aquestes. Una vegada cursades i superades aquestes assignatures en una especialitat, la qualificació obtinguda és vàlida per a la resta d'especialitats. L'alumnat de l'especialitat de Cant que curse simultàniament o haja cursat l'especialitat de Piano no haurà de cursar la part de l'assignatura d'Instrument corresponent a Complement Pianístic Aplicat al Cant.
2. L'alumnat que curse més d'una especialitat en els ensenyaments elementals de Música podrà simultaniejar una segona especialitat en un altre centre, sempre que aquesta especialitat que pretén cursar no estiga implantada en el centre d'origen. La conselleria competent en matèria d'educació concretarà la manera de gestionar acadèmicament aquesta circumstància.

Article 19. Acció tutorial

1. L'acció tutorial forma part de la funció docent i es desenvoluparà al llarg dels ensenyaments elementals de Música.
2. L'acció tutorial es fa de conformitat amb el que dicte la normativa aplicable en matèria d'organització i funcionament dels conservatoris i els centres autoritzats.
3. Atenent a la normativa vigent en matèria d'inclusió i orientació educativa, els centres realitzaran actuacions afavoridores de la inclusió, a partir dels indicadors i les directrius proposades per l'Administració educativa, i a més els serveis especialitzats d'orientació i els centres de formació, innovació i recursos educatius (CEFIRE) col·laboraran amb els centres docents i facilitaran el suport necessari en els processos de seguiment i avaluació de les mesures estimades.

Article 20. Certificat d'ensenyaments elementals

1. La superació dels ensenyaments elementals de Música donarà dret a l'obtenció del Certificat d'Ensenyaments Elementals de Música, en el qual constarà l'especialitat cursada.
2. El Certificat d'Ensenyaments Elementals de Música serà expedit pels conservatoris que impartisquen els ensenyaments elementals de Música.
3. Els conservatoris que impartisquen els ensenyaments elementals de Música organitzaran anualment proves específiques per a l'obtenció directa del Certificat d'Ensenyaments Elementals de

Música. La conselleria competent en matèria d'educació determinarà reglamentàriament les característiques d'aquesta prova.

Article 21. Atribució docent del professorat d'ensenyaments elementals de Música

1. De conformitat amb l'article 6 del Reial Decret 428/2013, de 14 de juny, pel qual s'estableixen les especialitats docents del cos de professors de música i arts escèniques vinculades als ensenyaments de música i de dansa, són les administracions educatives les que determinen l'atribució docent del professorat que imparteix els ensenyaments elementals de Música.
2. Per a les assignatures de Llenguatge musical, Cor i Instrument s'estableix la mateixa atribució docent que les respectives assignatures dels ensenyaments professionals de Música tal com es formulen en l'Annex II del Reial Decret 428/2013, de 14 de juny.
3. Els centres disposen d'autonomia per a determinar l'atribució docent de l'assignatura de Pràctica grupal en funció de les característiques del grup-classe.
4. En relació amb l'assignatura d'Instrument-Complement pianístic aplicat al cant, l'atribució docent és la que s'estableix en l'Annex VI del present Decret.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Conciliació dels ensenyaments elementals de Música amb els ensenyaments obligatoris

1. La conselleria competent en matèria d'educació facilitarà a l'alumnat la possibilitat de cursar simultàniament els ensenyaments elementals de Música i l'Educació Primària, per a la qual cosa es podran adoptar mesures d'organització i d'ordenació acadèmica.
2. La conselleria competent en matèria d'educació podrà determinar els centres que impartisquen ensenyaments d'Educació Primària, que hauran d'aplicar l'admissió prioritària per a l'alumnat que curse simultàniament els ensenyaments elementals de Música i l'Educació Primària.

Segona. Regla de no despesa

La implementació i el desplegament posterior d'aquest decret no podrà tindre cap incidència en la dotació de tots i cadascun dels capítols de despesa assignats a la conselleria amb competències en matèria d'educació i, en tot cas, hauran de ser atesos amb els mitjans personals i materials d'aquesta conselleria.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Currículum aplicable als centres integrats de Música i els ensenyaments de règim general

Mentre no estiga publicat el currículum específic dels centres integrats de Música i els ensenyaments de règim general, serà aplicable a aquests centres docents, en la part d'ensenyaments elementals de Música, el que s'estableix en el present decret.

Segona. Incorporació d'alumnat procedent del pla anterior amb assignatures pendents

L'alumnat que, a l'entrada en vigor d'aquest decret, cursen els ensenyaments elementals de Música, d'acord amb el currículum que estableix el Decret 159/2007, de 21 de setembre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum dels ensenyaments elementals de Música i es regula l'accés a aquests

ensenyaments, s'incorporaran als cursos respectius dels ensenyaments elementals de Música d'acord amb les condicions que es regulen en la present norma.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 159/2007, de 21 de setembre, del Consell, pel qual s'estableix el currículum dels ensenyaments elementals de Música i es regula l'accés a aquests ensenyaments.
2. Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o de rang inferior que s'oposen al que es disposa en el present decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Normes de desplegament

Es faculta la persona titular de la conselleria competent en matèria d'educació perquè dicte les disposicions necessàries per a l'aplicació i el desplegament d'aquest decret.

Segona. Entrada en vigor

Aquest decret entrarà en vigor l'endemà de ser publicat en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, si bé els seus efectes acadèmics tindran vigència a l'inici del curs escolar 2023-2024.

Annex I

Habilitats musicals bàsiques

Habilitat rítmica

Abasta tots els aspectes musicals relacionats amb la duració dels sons i l'estructura de les duracions (mètrica). Adquirir l'habilitat rítmica comporta el control de les destreses que permeten la interiorització i l'execució dels elements rítmics. Així mateix, també comprén la utilització de la dissociació motriu i auditiva necessària per a executar o escoltar amb independència desenvolupaments rítmics. L'entrenament auditiu és imprescindible per a familiaritzar-se amb el ritme i poder identificar així les seues estructures i poder formar el que es coneix com a ritme intern. D'altra banda, la representació gràfica del fenomen rítmic implica que al mateix temps que es desenvolupa aquesta habilitat, s'ha de desenvolupar la lectoescriptura musical. L'habilitat rítmica també inclou la relació de la música i el moviment, és a dir, el desenvolupament de la psicomotricitat i l'expressió del ritme.

Habilitat auditiva

Com que la música, en si mateix, és un fenomen sonor, l'entrenament auditiu és fonamental a l'hora de desenvolupar la resta d'habilitats musicals. Aquesta habilitat abastaria tota la percepció auditiva i implica la utilització del sentit intern per a relacionar l'audició (el fenomen del so) amb la seua representació gràfica (la partitura), per a finalment poder interpretar-la. L'habilitat auditiva inclou tant la capacitat de crear imatges sonores o auditives en absència de so físic com l'audició, que sí que necessita so físic, siga en viu o a través d'un registre sonor.

L'habilitat auditiva inclou una gran varietat de conceptes musicals que cal reconèixer, en particular, els que tenen a veure amb les qualitats del so: altura, duració, timbre i intensitat. El fet de disposar de recursos per a fer de l'activitat auditiva un procés conscient contribueix de manera significativa al coneixement dels processos estructurals de la música que s'interpreta o es compon, en particular, la mètrica, les estructures formals, les textures, les relacions entre els sons (escales, intervals), o les indicacions dinàmiques, expressives i l'agògica.

Habilitat vocal

Aquesta habilitat comprén l'acció d'entonar música escrita o escoltada amb afinació absoluta si s'escolta o amb afinació relativa si es llig. El desenvolupament vocal partirà de la intuïció i la imitació per a anar transformant-se, a poc a poc, en un plantejament conscient. Dins d'aquesta competència s'inclou el control conscient de la respiració, que és essencial per a desenvolupar una tècnica vocal correcta. Juntament amb això, la postura corporal, la projecció del so, la vocalització, la dicció i l'expressió són factors que incideixen en aquesta habilitat, ja que depenent d'aquestes aconseguirem que el missatge arribe a l'oient o no. L'entonació que es deriva del cant implica també l'habilitat auditiva i la lectoescriptura. Una destresa que es desenvolupa mitjançant l'habilitat vocal és el cant interior, que és clau a l'hora de desenvolupar l'habilitat instrumental. Finalment, cal mencionar que a través de l'habilitat vocal, en Música, es desenvolupa la competència clau plurilingüe, ja que el cant permet aproximar-se a les distintes llengües, la qual cosa fa que es valore més la diversitat lingüística i cultural.

Habilitat instrumental

Aquesta habilitat fa referència a tocar un instrument. Per a desenvolupar les destreses instrumentals, l'habilitat vocal resulta de molta ajuda perquè la veu és el mateix instrument; per tant, és la forma més espontània i genuïna de realització musical. Per això, a l'hora de desenvolupar l'habilitat instrumental s'ha de tindre en compte que: primer, l'adaptabilitat a l'instrument no és immediata i les recompenses tampoc ho són. Segon, és necessari adquirir una tècnica adequada per tal de poder descobrir les potencialitats musicals i expressives de l'instrument i reconèixer les possibilitats i les limitacions pròpies. Tercer, és imprescindible desenvolupar un hàbit d'estudi, ja que tocar un instrument, com ara practicar un esport, implica entrenament, dedicació i constància. L'habilitat instrumental també està molt relacionada amb l'entrenament auditiu. Tal com s'adquireix la llengua materna, amb l'habilitat d'escoltar i reproduir sons, les destreses instrumentals també es poden desenvolupar per imitació o memorització. L'entrenament de la cinestèsia també ajudarà a desenvolupar la tècnica de l'instrument.

Habilitat en la lectoescriptura musical

Aquesta habilitat fa referència a la comprensió dels principis teoricopràctics que formen el llenguatge musical. La representació gràfica de la música se sustenta en unes bases teòriques que cal controlar. La lectoescriptura inclou tant el fet de saber interpretar una partitura com el fet de saber traslladar el fenomen sonor a la grafia musical, la qual cosa també implica, a la vegada, l'habilitat auditiva.

La comprensió de l'escriptura i la simbologia musical, així com la capacitat lectora, són destreses que permeten refermar la resta d'habilitats musicals; el valor de la partitura com a font d'aprenentatges musicals resulta, per tant, inqüestionable. La partitura, *per se*, és al mateix temps pròleg i epíleg del treball de l'aula; és el punt de partida per a treballar el llenguatge musical, la tècnica i la interpretació, i, en última instància, suposa el reflex de consecucions més globals, com ara la construcció d'un repertori, l'apreciació estètica o l'enriquiment cultural. Aprendre a llegir i interpretar correctament la partitura facilitarà la formació de criteris estètics fonamentats i potenciarà la capacitat crítica i la creativitat artística.

Així mateix, la lectoescriptura musical inclou la utilització adequada del vocabulari de la música en valencià i castellà i també el coneixement de la terminologia en altres idiomes, principalment l'italià, però també l'anglès, el francès o l'alemany, per ser les llengües més utilitzades en el corpus musical occidental.

Habilitat corporal

Aquesta habilitat té a veure amb el desenvolupament de la cinestèsia, és a dir, de la sensibilització propioceptiva. L'ús del cos propi és indissociable de la pràctica musical. Aquesta habilitat implica la connexió entre música, ment i cos. L'entrenament musical no resulta molt diferent del que és la pràctica de l'esport. La pràctica musical implica el control de la psicomotricitat fina de manera molt més exigent. L'habilitat corporal, a més, implica utilitzar el cos com a eina d'expressió artística. L'expressivitat corporal permet desenvolupar la coordinació, la lateralitat, l'espontaneïtat, la desinhibició o la relaxació. La sensibilització propioceptiva ajuda a identificar amb exactitud l'esquema corporal i reconèixer el cos com a instrument d'expressió i comunicació, de manera que es contribueix al desenvolupament de l'orientació espaciotemporal.

Habilitat interpretativa

Aquesta habilitat musical està relacionada amb la capacitat comunicativa de la música com a llenguatge. Per a transmetre intencions musicals és fonamental tant el coneixement del codi musical com la comprensió del context en què es dona la música. Aspectes com ara l'època i l'estil d'un determinat repertori musical determinen la manera d'interpretar una obra. Per tot això, la correcció i l'exactitud en l'ús del llenguatge permeten que la comunicació resulte efectiva. En conclusió, es podria dir que la interpretació consisteix a comprendre la música i saber comunicar-la. Aquest procés d'anàlisi i reflexió és el que condueix a la maduració del músic com a intèrpret. Per això, l'habilitat interpretativa sempre comporta una motivació per la qualitat. Aquesta habilitat conjuga el coneixement del llenguatge musical, el domini tècnic i sonor de l'instrument i la sensibilitat de qui interpreta. L'adquisició de les destreses interpretatives només és possible amb la vivència del fet musical. El component reflexiu del procés interpretatiu no resta importància a la part vivencial i emocional de la mateixa interpretació. En aquest sentit, un aspecte clau és aprendre a gestionar les emocions potenciant les possibilitats interpretatives i suplir les limitacions. D'aquesta manera, potenciar l'aprenentatge creatiu de la música i poder gaudir a través del contacte directe amb la matèria sonora és fonamental.

Dins d'aquesta habilitat s'inclou la memorització i la pràctica escènica, per a la qual cosa és fonamental l'adquisició d'eines per a fer possible que la pràctica escènica s'associe a experiències positives i no s'afronte des d'una perspectiva intimidant o competitiva. El valor educatiu de la interpretació en l'escena és la vivència pròpia d'aquesta.

Habilitat d'interacció i concertació dins d'un conjunt musical

La pràctica musical dins d'un conjunt instrumental o vocal implica la conversió d'una multiplicitat en una unitat intencional musical. Aquesta habilitat implica la constància en la recerca de la millora interpretativa com una finalitat col·lectiva i una responsabilitat compartida. En aquest sentit, el desenvolupament personal i social que es dona en la realització d'activitats musicals és indubtable. Per això, aspectes com ara respectar el silenci o mantindre l'atenció conscient en el si del grup són destreses fonamentals que tenen a veure justament amb aquesta habilitat musical. Així mateix, resulten fonamentals els automatismes, l'adaptabilitat al rol que s'ha d'exercir en cada moment dins del grup, la resolució d'eventualitats en la pràctica, la capacitat d'aplicar els coneixements teòrics i la capacitat d'anàlisi i síntesi. En última instància, l'assertivitat, els valors socials i el compromís ètic també són factors essencials per a gestionar i resoldre els conflictes que es donen en el si d'un conjunt musical.

Habilitat creativa

Aquesta habilitat implica la iniciativa personal. La creativitat és un recurs natural de l'ésser humà, però s'ha de potenciar i desenvolupar. Els processos creatius en Música comporten el desenvolupament d'idees musicals pròpies utilitzant els coneixements necessaris per a fer-ho. Aquesta habilitat està lligada a la capacitat d'anàlisi musical i involucra també l'educació auditiva. En aquest sentit, encara que resulta fonamental interioritzar les regles que regeixen el llenguatge musical, també és important desenvolupar la imaginació musical, ja que la creació també respon a consignes extramusicals.

La improvisació és la manera més directa de crear música perquè es prescindeix de l'escriptura prèvia. Improvisar és una destresa bàsica del músic, és com parlar musicalment. Se sap parlar

música quan s'aconsegueix accedir a l'expressió de missatges de més o més complexitat, per a la qual cosa és necessària una aportació metodològica sistemàtica del funcionament intern del llenguatge, ja que el desenvolupament creatiu no es pot basar exclusivament en la intuïció o la inspiració. Finalment, cal assenyalar que la creativitat no és un fet dissociat de la interpretació, ja que tota interpretació és creació i recreació.

Habilitat sonora digital

Els mitjans digitals hui en dia tenen múltiples aplicacions en el terreny de la música. El tractament del so digital inclou tant el coneixement de diferents formats d'àudio i vídeo com la realització d'una sèrie de tasques, com són la captura, la manipulació, la conversió i la gravació del so. En relació amb això, també s'hi haurà d'incloure el coneixement de les característiques organològiques bàsiques de l'instrument. Per mitjà de l'habilitat sonora digital es poden valorar de manera crítica les interpretacions pròpies i les interpretacions dels altres, un aspecte que és summament formatiu. D'altra banda, l'ús de les plataformes de flux de dades de música permet acostar-se al repertori dels compositors, als intèrprets de referència mitjançant la creació de llistes de difusió.

Habilitat d'apreciació estètica

La música com a vehicle d'expressió artística és una de les manifestacions culturals més importants dels éssers humans. La música ha estat present al llarg de la història i forma part del patrimoni immaterial. No es pot deslligar l'evolució de la música de l'ésser humà i la societat. L'apreciació estètica suposa conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament les manifestacions musicals. Dins d'aquesta competència s'inclou el fet de distingir entre els distints corrents musicals, conèixer i identificar peces musicals, les finalitats musicals de les distintes èpoques, la influència de la música en l'art escultòric i pictòric i en altres matèries o disciplines, a més de conèixer les característiques musicals de les diferents èpoques i cultures.

Correspondència de les habilitats musicals amb les competències claus

Competència clau	Habilitats musicals
Competència en comunicació lingüística	Habilitat rítmica Habilitat auditiva Habilitat vocal Habilitat instrumental Habilitat en la lectoescriptura musical Habilitat corporal Habilitat interpretativa Habilitat creativa
Competència plurilingüe	Habilitat vocal

Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia	Habilitat rítmica Habilitat auditiva Habilitat instrumental Habilitat en la lectoescriptura musical Habilitat sonora digital
Competència personal, social i d'aprendre a aprendre	Habilitat corporal Habilitat d'interacció i concertació dins d'un conjunt musical Habilitat creativa Habilitat interpretativa
Competència digital	Habilitat sonora digital
Competència ciutadana	Habilitat d'interacció i concertació dins d'un conjunt musical
Competència emprenedora	Habilitat creativa
Competència en consciència i expressió culturals	Habilitat d'interacció i concertació dins d'un conjunt musical Habilitat d'apreciació estètica

Annex II Mètodes pedagògics

Plantejament pedagògic

Amb caràcter general, l'alumnat dels ensenyaments elementals de Música cursa simultàniament l'Educació Primària i, per tant, actuant sobre el mateix alumnat, aquests ensenyaments s'haurien de realitzar utilitzant metodologies i principis similars.

Com tota mena d'ensenyament, però de manera especial en aquests ensenyaments musicals, la motivació més gran naix de la curiositat que presenten els xiquets i les xiquetes. És d'aquesta curiositat i la necessitat d'aprendre d'on naix la motivació, ja que en aquestes edats els interessos encara no tenen per què estar ben definits. Mantindre actiu el nivell de curiositat esdevindrà un objectiu fonamental dels docents i així aconseguirem una vocació que conduirà els infants a voler gaudir del que es fa, en el cas de la música: tocar-la, escoltar-la, conèixer-la i comprendre-la.

Per aconseguir mantindre alt aquest nivell necessari de motivació un plantejament didàctic que resulta molt escaient és el constructivisme. El corrent constructivista centra l'alumnat en un paper dinàmic, participatiu i pràctic. El docent ací assoleix el paper de guia. Partint dels coneixements i les curiositats que l'alumnat té o que li ha provocat, el docent va interactuant amb l'alumnat i en aquesta interacció es van construint i assolint els nous aprenentatges, de manera que es procura que l'alumnat conserve sempre el protagonisme del seu aprenentatge i la sensació de competència. L'ambient òptim d'aprenentatge és aquell en què hi ha una interacció dinàmica entre el professorat, l'alumnat i les activitats que proveeixen d'oportunitats aquest últim per crear el coneixement propi.

En aquest plantejament és molt important anar definint les zones de desenvolupament pròxim, enteses com les activitats que l'alumnat encara no sap fer a soles, però sí amb una guia o una ajuda que li proporciona el docent. Anar assolint cada vegada més zones de desenvolupament pròxim farà que l'alumnat estiga en un procés de consolidació contínua de destreses i coneixements.

Per tant, la missió del docent anirà en dos sentits, d'una banda, ser un guia a l'hora d'adquirir coneixements, i d'altra banda, servir de referent musical des d'una perspectiva holística. El comportament dels xiquets i les xiquetes es pot anar transformant sempre que se'ls ajude a fixar-se metes realistes (zones desenvolupament pròxim), se'ls proporcione una interacció de manera oportuna, es proposen tasques i desafiaments adequats al seu nivell, i sempre que s'implemente un ampli ventall de recursos disponibles en l'àmbit de la motivació que potencien les seues aptituds i facen aflorar els seus interessos.

Un altre aspecte general que s'ha de tindre en compte rau en la doble característica de la pràctica musical, que a vegades es manifesta en comportaments competitius i en altres es manifesta en comportaments cooperatius i de col·laboració. La resposta educativa per aquestes dues característiques estaria en l'adopció de mètodes pedagògics que afavorisquen l'aprenentatge cooperatiu en què el docent procura que les activitats proposades s'han de fer amb l'ajuda i la participació dels altres alumnes. Això amplifica l'efecte didàctic perquè a l'acció del mateix docent afegeix l'efecte de l'aprenentatge entre iguals, la qual cosa s'ha demostrat un factor molt potent en la construcció de coneixements sòlids. En aquest plantejament, una didàctica d'aprenentatge basat en projectes resulta molt apropiat, més encara si es tracta d'una etapa d'experiència i descobriment.

Finalment, juntament amb el plantejament del constructivisme i l'aprenentatge cooperatiu, els ensenyaments musicals han de defugir el màxim possible d'una atomització dels continguts curriculars i buscar, en sintonia amb el que es fa en els altres àmbits d'ensenyament, una perspectiva globalitzadora i un plantejament didàctic el més holístic possible.

Un últim aspecte que cal considerar té a veure amb la conciliació dels ensenyaments elementals de Música amb l'educació obligatòria. El factor temps pot bloquejar i, al mateix temps, la necessitat de resultats provoca interferències i angoixes. En la música, les recompenses no són immediates, sinó el resultat d'un esforç continuat en el temps. Tal com s'ha assenyalat en els principis pedagògics, ensenyar a gestionar el temps, el valor que les famílies atorguen als ensenyaments i la disposició de l'alumnat a l'estudi són tres factors fonamentals que s'han de donar a l'hora d'aconseguir que els processos d'ensenyament i aprenentatge resulten efectius.

Principis d'ensenyament

El currículum dels ensenyaments elementals de Música ha de potenciar el desenvolupament de mètodes pedagògics perquè el professorat desenvolupe la docència amb la màxima eficàcia. Els principis que el professorat procurarà adequar als processos d'ensenyament són:

- Partir dels coneixements previs de cada alumne/a i adequar els continguts i la seua seqüenciació al moment i a la situació de maduració del xiquet o la xiqueta, per a fer que l'aprenentatge siga constructiu, progressiu i motivador, de manera que aquest no origine obstacles ni frustracions en l'evolució musical i personal de l'alumnat. Així, s'aconseguirà que la superació dels continguts siga una conseqüència natural del treball en classe i de l'estudi a casa.
- Categoritzar els aprenentatges com una eina per a organitzar les activitats i poder avaluar-les de manera més conscient.
- Utilitzar metodologies actives per a motivar l'alumnat cap a l'estudi de la música a través de la seua activitat i participació en el procés de la formació musical.
- Respectar les peculiaritats de cada alumne o alumna, individualment i col·lectivament, i facilitar així la convivència en el si del grup i la col·laboració, de manera que s'eviten les discriminacions de qualsevol classe.
- Ensenyar en funció de les capacitats de cada alumne o alumna i desenvolupar la seua personalitat i la sensibilitat per mitjà de la música com a vehicle d'expressió d'emocions.
- Garantir la inclusió educativa de conformitat amb la normativa aplicable; en l'atenció personalitzada a l'alumnat i d'acord amb les seues necessitats d'aprenentatge, participació i convivència; en la prevenció de les dificultats d'aprenentatge i en la posada en pràctica de mecanismes de reforç i flexibilització, alternatives metodològiques o altres mesures adequades tan prompte com es detecten qualsevol d'aquestes situacions.
- Garantir la funcionalitat dels aprenentatges a través del procés d'ensenyament. Donar una visió integradora del saber i potenciar plantejaments globalitzadors. Utilitzar procediments i recursos variats que estimulen la capacitat crítica i creativa de l'alumnat per mitjà de l'acceptació del diàleg i les argumentacions raonades.
- Propiciar l'autonomia de l'alumnat tant per al moment present i futur.
- Facilitar que l'estudi de l'instrument, la seua tècnica i el repertori servisca perquè l'alumnat explore, comprenga i utilitze el llenguatge de la música en totes les formes possibles.

- Enriquir l'aprenentatge amb estratègies de formació presencial amb suport telemàtic, sempre tenint en compte el nivell maduratiu de l'alumnat, i assegurar el caràcter bidireccional dels processos d'ensenyaments i aprenentatge.
- Fomentar el treball conjunt de l'equip docent i la reflexió posterior de la pràctica docent, tant entre els departaments didàctics com dins dels equips docents, partint de l'avaluació com a punt de referència per a l'actuació pedagògica.
- Proporcionar una orientació acadèmica a l'alumnat.
- Crear uns hàbits d'estudis adequats i afavorir l'autocorrecció i l'adquisició d'automatismes per fer possible l'autonomia de l'alumnat en l'aprenentatge.
- Assegurar el compromís de les famílies amb el procés formatiu de l'alumnat. Només en cas d'alumnat menor d'edat, si el tutor o la tutora ho recomana, permetre a les famílies participar en les classes d'Instrument per a ajudar a entendre l'hàbit d'estudi a casa.
- Garantir la presència de referents musicals femenins i del repertori de les dones compositores, eliminar prejudicis, estereotips o rols en funció del sexe.

Criteris d'avaluació

L'avaluació és una part integral de l'ensenyament. Els criteris d'avaluació hauran d'apuntar a l'assoliment de les competències dels ensenyaments elementals de Música i tindran com a punt de partida les capacitats previstes en els objectius generals. D'aquesta manera, els criteris d'avaluació indicaran el grau d'aprenentatge assolit per l'alumnat en un moment determinat del procés d'aprenentatge.

El nivell de consecució de les competències específiques ha de ser flexible tenint en compte les característiques del moment maduratiu en què es troba l'alumnat. Per això, l'avaluació, contínua i personalitzada, compleix així la seua funció informativa i formativa, ja que ofereix al professorat indicadors del desenvolupament sobre els successius nivells d'aprenentatge de l'alumnat i li aporta dades per a aclarir les noves estratègies didàctiques. Això permet aplicar les mesures de resposta adequades.

Els instruments d'avaluació, per tant, també hauran de ser variats. Avaluar no és només qualificar, és també acompanyar i comprendre. L'avaluació ha de demostrar que el docent no és un simple observador extern, sinó que té un compromís amb qui aprén i el plantejament constructivista indicat adés també pot estar present en les activitats d'avaluació.

A fi d'afavorir una avaluació més objectiva i equitativa, s'avançarà cap a una avaluació basada en evidències, ja que aquestes donen una informació més completa que les qualificacions. Instruments d'avaluació, com ara l'observació directa, els diaris d'aprenentatge, les rúbriques o el portafolis, entre altres, ajudaran el professorat en la recopilació d'evidències sobre la participació i l'actitud de l'alumnat a l'aula, el grau d'implicació en relació amb les activitats desenvolupades i el grau de satisfacció respecte dels objectius assolits i la metodologia utilitzada. Els instruments d'avaluació basats en evidències tenen un caràcter formatiu i constitueixen una eina estratègica que permet augmentar la consciència de l'alumnat sobre les seues habilitats i el que ha de millorar, al mateix temps que permet al professorat visualitzar de manera més clara el progrés de cada alumnat.

Annex III Ensenyaments mínims

COR

Introducció

El cor aporta a la pràctica musical l'activitat col·lectiva. Dins d'un cor es creen llaços afectius entre les persones que en formen part, ja que s'estableix una gran complicitat pel sentiment de pertinença a un tot alhora que s'afavoreix l'autoestima com una aportació del nostre fer individual a la consecució del resultat col·lectiu. També es fomenta el creixement ètic, ja que imposa unes normes de convivència i comportament, com ara respectar el silenci, l'atenció conscient, la constància, etc., que afavoreixen l'adquisició d'hàbits, actituds i valors fonamentals per a la pràctica musical i per a la vida. Per tot això, el caràcter grupal del cant coral s'erigeix com el màxim exponent de la participació social en la música, encara que aquesta no és l'única aportació de l'assignatura.

L'experiència coral aportarà a l'alumnat el cultiu de la memòria musical i la interiorització del fet sonor, sobretot en les interpretacions polifòniques, ja que, per mitjà d'aquestes, es proporciona una vivència del fenomen harmònic més directa. D'altra banda, la formació vocal que es deriva del cor resulta molt enriquidora per a la conscienciació corporal i la formació de l'oïda interior de qualsevol instrumentista i, a més, va acompanyada sempre del contrast de la veu pròpia amb la dels altres, la qual cosa és ocasió per a l'observació dels timbres i la seua comprensió. La pràctica del cor també és una exercitació permanent en les realitzacions dinàmiques i agògiques.

Si la pràctica instrumental aporta motivació perquè té una progressió fàcilment comprovable, la pràctica coral potencia la motivació, ja que l'experiència amb el fet musical i l'expressió resulta molt més espontània i la seua interpretació adquireix caràcter de realització acabada. A més, en un grup coral no s'estableixen diferències jeràrquiques, de manera que l'escolta i l'empastament resulten fonamentals. Així mateix, a través del cor és possible aproximar-se a un repertori musical molt ampli i divers. En aquest sentit, tenen acollida tant obres de distintes èpoques i estils com cançons del folklore. Finalment, cal destacar que l'assignatura de Cor suposa un espai de convergència de continguts curriculars, ja que alguns problemes sorgits en l'aprenentatge del llenguatge musical trobaran explicacions més comprensibles amb l'ajuda de la pràctica coral, exemplificació freqüent de la teoria musical i facilitador de l'entrenament auditiu. Per tot el que s'ha assenyalat, es pot afirmar que el cant coral té múltiples possibilitats i que les dimensions pedagògiques de l'assignatura de Cor, més que indiscutibles, són insubstituïbles, per aquest motiu és important que s'adquirisquen en aquest període d'iniciació musical.

Competències específiques

1. Controlar la tècnica vocal i utilitzar la veu com a vehicle d'expressió musical com a pas imprescindible per a cantar amb naturalitat i habilitat.
2. Assimilar els coneixements i les habilitats necessàries per a desenvolupar l'atenció conscient i poder interactuar amb solvència dins d'un cor, prendre consciència de la importància de l'aportació individual al resultat sonor del conjunt i assumir responsabilitats en el desenvolupament del perfeccionament musical valorant en el procés i en el sentit de pertinença.

3. Poder crear i transformar mentalment imatges sonores, és a dir, desenvolupar amb profunditat l'oïda interna i la imaginació musical, amb so o amb l'absència d'aquest.
4. Comprendre el fenomen de la cançó com un mitjà per a expressar idees i pensaments i apreciar el fet de valorar la tradició musical dels distints pobles i cultures.
5. Conèixer des de l'experiència un repertori coral senzill de diferents èpoques, cultures i estils i poder interpretar-lo amb la suficient qualitat musical.
6. Utilitzar la veu com a mitjà per a desenvolupar les habilitats auditives i saber vincular els coneixements teòrics musicals i aquestes habilitats auditives.
7. Reconèixer i experimentar amb els elements constitutius de la música en la pràctica coral i ser capaç d'interrelacionar-los entre si per a integrar-los en un resultat sonor global.
8. Desenvolupar la memòria auditiva i l'audició com a base necessària de la percepció i la comprensió de la música.
9. Participar en l'elaboració i la difusió de produccions corals singulars i innovadores.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Fer vocalitzacions amb facilitat i seguir les indicacions del professorat.

Competència específica 2

- 2.1. Mantindre una atenció conscient durant el procés interpretatiu dins del conjunt coral.

Competència específica 3

- 3.1. Fer lectures a vista senzilles a veus amb un mínim de preparació.
- 3.2. Detectar errors melòdics o rítmics que s'escolten mentre canten.
- 3.3. Improvisar bases rítmiques a manera d'*ostinatos* mentre es canta.

Competència específica 4

- 4.1. Descriure manifestacions culturals i artístiques pròximes a partir de les cançons programades i explorar les seues característiques amb apertura i interès.
- 4.2. Seleccionar estratègies elementals per a la recerca guiada d'informació sobre manifestacions cultures i artístiques a través de canals i mitjans d'accés senzill.
- 4.3. Identificar el significat de distintes manifestacions cultures i artístiques que formen part del patrimoni de diversos entorns, compartir sensacions i trobar diferències i similituds entre aquests amb respecte i interès.

Competència específica 5

- 5.1. Interpretar qualsevol de les obres programades durant el curs en conjunt de tres membres per corda com a màxim.

Competència específica 6

6.1. Entonar intervals i acords a partir del la del diapasó i ampliar progressivament la dificultat.

Competència específica 7

7.1. Preparar en grups obres homofòniques molt senzilles i de clars contorns tonals sense l'ajuda directa del professorat.

7.2. Improvisar una melodia senzilla sobre un esquema harmònic bàsic.

Competència específica 8

8.1. Memoritzar cançons i cantar-les servint-se de totes les possibilitats expressives i comunicatives.

Competència específica 9

9.1. Fer audicions públiques i interpretar el repertori programat.

9.2. Participar i compartir experiències musicals, treballar de manera col·laborativa, gaudir del resultat final obtingut i valorar les sensacions dels altres.

Sabers bàsics

- El cos propi com a instrument: posició, relaxació, respiració, ressonància.
- De la paraula parlada a la cançó.
- Tècnica vocal: realització de vocalitzacions apropiades a 1, 2 i 3 veus, segons possibilitats.
- Cànon i cançons populars valencianes i de diferents països.
- Cançons polifòniques segons possibilitats.
- Treball sobre les cançons: amb la mètrica de les paraules; el fraseig, la respiració, la col·locació de la veu, l'afinació, l'empastament, la dinàmica, l'articulació, els gestos, l'expressivitat.
- El text: comprensió, dicció, memorització.
- Desenvolupament de la sensibilitat auditiva.
- Pràctica de lectura a vista.
- Tècniques de memorització de cançons.
- Comprensió de les estructures musical en el repertori treballat.
- Selecció progressiva pel que fa al grau de dificultat dels exercicis, els estudis i les obres del repertori coral que es consideren útils per al desenvolupament conjunt de la capacitat musical i tècnica de l'alumnat.
- Tècniques de relaxació.
- Tècniques d'assaig i concertació.
- Tècniques d'improvisació.
- Automatismes.
- Introducció a la grafia contemporània.

LLENGUATGE MUSICAL

Introducció

El llenguatge musical vertebrà tot l'ensenyament de la música, ja que informa tota pràctica musical i afavoreix l'aprofundiment en el fet musical des del punt de vista tècnic. L'objecte fonamental de l'estudi del llenguatge musical en els ensenyaments elementals implica l'adquisició del

coneixement significatiu del codi que permet expressar-se musicalment (lectoescriptura), la qual cosa propicia en l'alumnat el desenvolupament de les habilitats musicals com a conseqüència de l'exercici motivat pel mateix aprenentatge. Encara que el coneixement del llenguatge musical haurà de proporcionar a l'alumnat el domini de la lectura i l'escriptura musicals, en cap cas s'ha d'entendre aquest coneixement com a forma de descodificació i codificació mecàniques, sinó com a realització d'una sèrie d'operacions xifrades en el pensament i la memòria musicals que condueixen a la interpretació. Així aconseguix la música la seua expressió i comunicació.

En aquest sentit, l'assimilació dels conceptes musicals ha de ser conscient, tenint en compte un aprenentatge significatiu preferiblement, tot i que durant el procés de l'ensenyament es pot complementar amb l'aprenentatge mecanicista. Les programacions didàctiques que desenvolupen i concreten els sabers bàsics de l'assignatura s'hauran d'adaptar a les característiques pròpies de cada etapa del desenvolupament evolutiu de l'alumnat.

Aquesta assignatura tindrà un enfocament pràctic per tal d'afavorir la transferència de coneixements a la pràctica instrumental, tenint en compte que sovint els sabers de l'assignatura d'Instrument s'han de regular amb els de Llenguatge Musical i viceversa.

Competències específiques.

1. Compartir vivències musicals en grup per a enriquir la relació afectiva amb la música a través del cant, del moviment, de l'audició i de la pràctica instrumental.
2. Relacionar els coneixements adquirits de lectoescriptura musical i d'educació auditiva amb la pràctica de l'instrument.
3. Fer una emissió correcta de la veu per mitjà de la reproducció, la creació i la discriminació d'interval·ls i melodies, fins a transformar-los en recursos expressius propis.
4. Dominar la coordinació motriu necessària per a una interpretació rítmica adequada.
5. Utilitzar l'oïda interna per al reconeixement de timbres, altures, duracions i intensitats, així com estructures formals, matisos dinàmics, agònics, articulacions i la resta d'indicacions expressives.
6. Interpretar de memòria melodies i cançons que conduïsquen a una millor comprensió dels distints paràmetres musicals.
7. Valorar la necessitat del pensament musical conscient per mitjà d'experiències harmòniques, formals i tímbriques, i servir-se de la pràctica auditiva, vocal i instrumental.
8. Valorar la necessitat del codi musical per a la creació musical, la seua representació significativa i interpretació, i aprofundir-ne en el coneixement.
9. Practicar la creativitat i potenciar la improvisació amb l'instrument o el cant i la creació escrita de fragments musicals.

Criteris d'avaluació.

Competència específica 1

- 1.1. Interpretar vocalment diverses veus, obres o fragments musicals adequats al nivell, amb text o sense, a *cappella* i amb acompanyament.

1.2. Improvisar/crear de manera col·lectiva xicotetes formes musicals, partint de premisses relatives a diferents aspectes del llenguatge musical.

Competència específica 2

2.1. Imitar estructures melòdiques i rítmiques breus amb la veu i/o amb la percussió.

Competència específica 3

3.1. Llegir internament, amb preparació prèvia i sense verificar l'entonació, un text musical i reproduir-lo de memòria. Demostrar capacitat per a cantar-lo en un registre adequat (transport intuïtiu).

Competència específica 4

4.1. Interpretar estructures rítmiques d'una obra o fragment musical, bé siga de manera vocal, instrumental o percudida.

4.2. Reconèixer auditivament la pulsació d'una obra o fragment musical; mantindre aquesta pulsació durant períodes de silenci, així com reconèixer l'accent periòdic.

4.3. Identificar auditivament i interpretar canvis senzills de compàs.

Competència específica 5

5.1. Reproduir per escrit fragments musicals escoltats i referir-se a aspectes rítmics i/o melòdics i tonals.

5.2. Identificar auditivament la tonalitat i discriminar el mode major o menor.

Competència específica 6

6.1. Entonar una melodia o cançó tonal *a cappella* o amb acompanyament. En cas que es produïska acompanyament instrumental, aquest no reproduirà la línia melòdica.

Competència específica 7

7.1. Reproduir models melòdics senzills, escales o arpegis a partir de diferents altures. Intervals simples, arpegis d'acords majors i menors.

7.2. Identificar intervals melòdics i harmònics majors, menors o justos (simples), així com entonar-los partint d'un so donat.

Competència específica 8

8.1. Identificar en una partitura o audició els trets característics (rítmics, melòdics, modals, cadencials, formals, tímbrics, etc.) de les obres escoltades o interpretades.

Competència específica 9

9.1. Aplicar un text a un ritme senzill o viceversa.

9.2. Improvisar/crear estructures melòdiques i/o rítmiques sobre un fragment escoltat.

Sabers bàsics.

- Educació vocal: respiració, emissió i articulació. Pràctica de la relaxació.
- Conceptes musicals: qualitats del so: altura, intensitat, timbre, duració. Afinació determinada i indeterminada. Elements constitutius de la música: melodia, harmonia i ritme.
- Ritme: la pulsació i l'accent. Compassos binaris, ternaris i quaternaris, simples i compostos. Fórmules rítmiques bàsiques. Simultaneïtat de ritmes homogenis. Temps i agògica. Grups de valoració especial. Signes que modifiquen la duració: punt, lligadura, calderó, etc. Síncopes i notes a contratemps. L'anacrusi. Canvis de compàs amb equivalències. Marcatge del compàs i de la subdivisió.
- Lectura: reconeixement de notes en claus de sol i fa en 4a (tant de manera horitzontal com vertical) i de do en 3a. Lectura de notes amb emissió vocal del so que els correspon. Pràctica de la lectura a vista.
- Entonació: reproducció vocal d'interval·ls melòdics simples –majors, menors i justos–, tant en fragments melòdics com fora del concepte tonal. Reproducció d'audicions rítmiques, melòdiques i ritmicomelòdiques a una veu.
- Expressió: matisos dinàmics i agògics, articulacions i accentuacions.
- Melodia: escales bàsiques: major, menor (natural, harmònica i melòdica). Alteracions pròpies i accidentals.
- Harmonia: interval·ls harmònics. Consonància i dissonància. Graus i funcions tonals. Tonalitat bimodal. Reconeixement d'acords tríada i de cadències suspensives i conclusives.
- Audició: reconeixement d'interval·ls melòdics i harmònics simples –majors, menors i justos–, dins i fora del context tonal. Identificació d'errors o diferències entre un fragment escrit i el que escolta.
- Memorització: reproducció memoritzada vocal i escrita de fragments melòdics i cançons. Desenvolupament permanent i progressiu de la memòria musical.
- Improvisació i creativitat: utilització improvisada i creativa dels elements del llenguatge musical, amb proposta prèvia o sense.
- Formes: estructures musicals en els seus distints nivells. Repeticions, imitacions, variacions, progressions.

INSTRUMENTS

Introducció

L'aprenentatge d'un instrument en els ensenyaments elementals es planteja com un període d'experiència i descobriment. El valor d'aprendre a tocar un instrument ve donat perquè s'aprén música fent música. En aquesta etapa, la constitució corporal i la psicomotricitat dels xiquets i de les xiquetes es desenvolupa al mateix temps que s'adapta a les peculiaritats derivades del maneig de l'instrument. L'elecció de l'instrument per part de l'alumnat serà adequada si permet afermar l'adquisició de les competències musicals.

D'altra banda, el domini de les habilitats instrumentals implicarà sovint que els paràmetres tècnics i musicals s'hagen d'abordar en espiral, és a dir, que els mateixos elements es treballen gradualment i repetidament en el temps. Per això, l'aprenentatge serà òptim sempre que resulte significatiu, de manera que els nous aprenentatges connecten amb els anteriors, fusionant-los i donant-los continuïtat. Referent a això, el fet de fer-se les classes individualment facilita l'adaptació al ritme d'aprenentatge de cada alumne o alumna.

Els sabers bàsics de l'assignatura d'Instrument s'ajustaran als de Llenguatge Musical i procuraran, en la mesura possible, que els aprenentatges estiguen globalitzats. Tanmateix, tenint en compte l'especificitat de cada especialitat, resultarà necessari avançar en el temps alguns coneixements de lectoescriptura musical, com ara la lectura en diferents claus o, per contra, alguns coneixements no es poden aplicar inicialment en la pràctica, ja que impliquen dificultats afegides que requereixen més desenvolupament de la motricitat fina.

Pel que fa a la concreció curricular de l'assignatura, d'una banda, es concreten uns sabers bàsics a totes les especialitats instrumentals i, d'altra banda, es concreten els continguts específics de cada instrument o família d'instruments, d'acord amb de les seues particularitats. Per tant, els sabers bàsics s'han de sumar als continguts específics a l'hora de conformar el currículum de cada especialitat.

Competències específiques

1. Aplicar els coneixements adquirits de lectoescriptura musical i demostrar solvència lectora a vista en la pràctica instrumental.
2. Valorar la necessitat d'una posició corporal correcta per a cuidar la salut física i poder desenvolupar adequadament la tècnica.
3. Procurar la sensibilització propioceptiva per a desenvolupar adequadament la tècnica bàsica de l'instrument.
4. Conèixer les característiques idiomàtiques de l'especialitat i experimentar amb les seues possibilitats sonores; aplicar els coneixements tècnics a l'entrenament auditiu en relació amb el perfeccionament continu del so.
5. Posar cura en el manteniment i la conservació de l'instrument.
6. Practicar la improvisació com a eina de creació musical i comprensió del llenguatge musical.
7. Formar un repertori de peces representatives de l'especialitat de nivell bàsic, complementar-lo i enriquir-lo amb adaptacions de tota mena.
8. Interpretar com a solista en públic amb desimboltura i desenvolupar l'expressivitat en la interpretació.
9. Comprendre el context musical de l'instrument. Escoltar, seleccionar i recopilar gravacions de música per a l'instrument.
10. Utilitzar eines de suport a l'estudi de l'instrument i conèixer els processos de digitalització aplicats a la pràctica musical.

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

- 1.1. Interpretar amb facilitat fragments musicals a primera vista amb un mínim de preparació.
- 1.2. Demostrar seguretat i precisió en l'ús de la terminologia musical.

Competència específica 2

- 2.1. Mantindre una posició corporal adequada i associar correctament instrument i instrumentista.

Competència específica 3

- 3.1. Mostrar una evolució en la tècnica de l'instrument i partir de la intuïció i la imitació com a base per a iniciar una assimilació progressiva cap a un plantejament conscient.
- 3.2. Mostrar capacitat d'aprenentatge i seleccionar estratègies d'estudi adequades en la resolució de problemes tècnics concrets.

Competència específica 4

4.1. Utilitzar amb habilitat els recursos sonors de l'instrument en situacions musicals concretes i mostrar confiança en les capacitats pròpies.

Competència específica 5

5.1. Fer correctament el muntatge, el desmuntatge i la neteja de l'instrument, així com altres tasques de manteniment.

Competència específica 6

6.1. Fer improvisacions a partir de consignes musicals o extramusicals.

Competència específica 7

7.1. Interpretar estudis i obres del repertori d'èpoques i estils diferents.

Competència específica 8

8.1. Interpretar en públic de memòria.

8.2. Interpretar tant com a solista com interactuant amb acompanyant en públic amb desimboltura.

8.3. Participar i compartir experiències musicals, treballar de manera col·laborativa, gaudir del resultat final obtingut i valorar les sensacions dels altres.

8.4. Mostrar xicotetes creacions pròpies, improvisades a partir de les peces del repertori d'un nivell inferior.

8.5. Actuar amb habilitat i desimboltura a l'escenari.

Competència específica 9

9.1. Reconèixer diferents estils i gèneres característics i poder descriure un fragment musical escoltat.

Competència específica 10

9.1 Demostrar habilitat o capacitat per a utilitzar eines de suport a l'estudi, com ara l'afinador, el diapasó, la claqueta o el metrònom, així com eines digitals musicals, com ara la gravadora digital i els contenidors multimèdia, entre altres.

Sabers bàsics

1. Llenguatge musical

- Tècniques de lectura a vista: reconeixement dels elements essencials de la partitura; patrons (harmònics, rítmics o melòdics) i progressions.
- Lectura de notes en la clau que utilitza l'instrument i aplicació a la digitació amb l'instrument.
- Altres aspectes de lectoescriptura i terminologia musical bàsica aplicats a l'especialitat.

2. Conscienciació corporal

- Relació instrument/instrumentista.
- Tècniques per al desenvolupament de la percepció interna de la relaxació i dels moviments musculars necessaris per a l'execució amb l'instrument.
- Hàbits posturals per a la prevenció de lesions.

3. Tècnica

- Els registres de l'instrument.
- Desenvolupament d'automatismes.
- Adquisició d'hàbits correctes i eficaços d'estudi aplicats a l'entrenament instrumental.

- Estratègies d'estudi adequades en la resolució de problemes tècnics concrets.
- Pràctica d'interval·ls, escales i arpegis/acords i desenvolupament de la velocitat.
- Pràctica d'ornamentacions bàsiques: *appoggiatura*, mordent, grupet i trinat.
- Possibilitats sonores i musicals de l'especialitat: reconeixement i tècnica aplicada la pràctica instrumental.
- Ús de l'afinador, el diapasó, la claqueta o el metrònom. Altres recursos digitals aplicats a la sensibilització auditiva aplicables: gravació d'àudio.
- Pràctica instrumental en grup i reconeixement de les possibilitats sonores i expressives dins del conjunt.

4. Pràctica creativa i interpretativa

- Tècniques d'improvisació a partir de consignes musicals i extramusicals i pràctica creativa tenint en compte les possibilitats tècniques i expressives de l'especialitat.
- Selecció progressiva pel que fa al grau de dificultat d'exercicis, estudis i obres del repertori de l'especialitat que es consideren útils per al desenvolupament conjunt de les capacitats tècniques i musicals.
- Tècniques de control escènic.
- Entrenament de diferents tipus de tècniques bàsiques de memorització, com ara la digital, la cinestèsica, l'auditiva, la rítmica, l'estructural i la visual.
- Pràctica creativa i interpretativa dins d'un conjunt.

5. Comprensió musical

- Estructures musicals del repertori programat en els seus distints nivells (motiu, frase, semifrase, secció, etc.).
- Iniciació a la grafia contemporània i als llenguatges actuals.
- Descripció bàsica d'elements teòrics, gràfics, melòdics, rítmics, mètrics, de textura, harmònics, formals i estilístics de fragments musical.
- Contextualització de peces del repertori programat.

6. Altres coneixements relacionats amb l'instrument

- Les parts de l'instrument.
- Aspectes bàsics de manteniment i conservació de l'instrument.
- Professions vinculades a la pràctica musical.
- Instruments afins.
- Agrupaments instrumentals de referència.

Continguts propis de les distintes especialitats

ACORDIÓ

- Desenvolupament paral·lel de les dues mans dins de la modalitat d'instrument triada (MI-MIII, "free bass", MI-MIII/II, "convertor").
- Coordinació, independència, simultaneïtat i sincronització dels diversos elements articuladoris: dits, mans, avantbraç/manxa, etc.
- Independència de mans i dits: dues veus o línies en la mateixa mà, diferència entre melodia i acompanyament polirítmic.
- Control del so: atac, manteniment i cessament del so; regularitat, gradació rítmica i dinàmica; simultaneïtat i independència de les parts en la interpretació de diverses textures, etc.

- Estudi de la manxa: possibilitats i efectes, ocupació de respiració i atac, regularitat, dinàmica, accents d'avantbraç, braç, etc.
- Estudi de la registració: canvis de registres durant la interpretació, coneixement aplicat de la funció dels registres per a comprendre la relació entre el que s'escriu i el que s'escolta, registració d'obres, etc. Interpretació de textures melòdiques, a l'uníson (MI/III), polifòniques (MI/III), homofòniques (MI-MIII/II), etc.
- Aplicació pràctica dels conceptes de posició fixa i desplaçament de la posició sobre els diferents manuals; digitació de xicotets fragments en funció de les característiques musicals: temps, moviments melòdics, articulació, etc.
- Aprenentatge dels diversos modes d'atac i articulació digital (*legato*, *staccato*, etc.), articulació de pulmó (trémolo de manxa, *ricochet* de manxa, etc.) i de les combinacions dels dos.
- Utilització de la dinàmica i d'efectes diversos.

ARPA

- Característiques mecàniques bàsiques.
- Coneixements bàsics de les digitacions en funció do, les conveniències tècniques i expressives.
- Estudi de la taula d'afinació i exercicis pràctics amb aparells auxiliars i sense.
- Pràctica dels pedals i com s'apliquen als processos modulants.
- Iniciació a les tècniques d'efecte i expressió: *legatos*, *sforzandos*, articulacions, picats, picat-lligats, solt (les tres últimes amb tota la varietat de tècniques d'apagats).
- Tècniques de flexibilitat i balanceig de moniques i braços, respiració i relaxació.

CANT

Veu

- Conscienciació i col·locació del cos de manera correcta, buscant estabilitat, equilibri i connexions musculars que optimitzen el cant.
- Iniciació al treball de la respiració correcta en el cant.
- Descobriment dels mecanismes de la veu mitjançant diferents vocalitzacions.
- Aproximació al treball de la intensitat i la gradació del so vocal.
- Conscienciació de l'extensió gradual de la veu.
- Reconeixement auditiu del timbre de la veu pròpia.
- Descobriment de la percepció de les sensacions fonatòries.

Piano complementari al cant

- Pràctica del piano per a reforçar l'assimilació de la lectoescriptura musical com a complement a la formació vocal.
- Coneixement dels elements i les característiques sonores del piano, així com la relació que tenen amb la producció del so i l'entonació.
- Desenvolupament de principis bàsics de la tècnica pianística.
- Pràctica de fragments, estudis i obres senzilles pianístiques o d'acompanyaments senzills per a la veu, de dificultat progressiva.

CLAVECÍ

- Pràctica de les diferents articulacions i atac, com ara el *legato*, *sobre legato*, *staccato*, *non legato*, lligadura entre dues o tres notes diferents i accents d'una frase musical.
- Estudi de les diferents digitacions i l'estreta connexió que tenen amb l'articulació i el fraseig.
- Pràctica d'exercicis d'independència i enfortiment dels dits.
- Treball en dos teclats.
- Coneixement dels distints baixos obstinats sobre els quals s'han construït determinades obres.
- Coneixement dels principis del baix continu.
- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà, així com de la coordinació i la simultaneïtat entre les dues.
- Coneixement dels distints estils dins del període renaixentista, barroc i preclàssic.
- Principis generals de la digitació antiga i entrenament amb dificultats progressives.
- Pràctica de textures homofòniques, polifòniques, melodies acompanyades i textures imitatives senzilles.
- Coneixement dels principis del contrapunt i de l'articulació polifònica.
- Pràctica d'exercicis bàsics de moviments de desplaçament, paral·lels, contraris, alterns, salts i encreuament de mans, amb velocitat apropiada al nivell, especialment mitjançant les escales, els arpegis i les notes dobles.

FLAUTA DE BEC

- Desenvolupament de les tècniques bàsiques de la respiració abdominal i control en l'emissió del so.
- Coneixement de la digitació pròpia de les diferents flautes i de la seua pràctica.
- Pràctica de les diferents articulacions i atacs.
- Tècniques de posició del cos i de l'instrument.
- Iniciació a l'ornamentació barroca.
- Interpretació del repertori del conjunt de flautes de dificultat adequada a aquest nivell.

DOLÇAINA

- Exercicis de calfament per al control progressiu de la columna de l'aire: músculs que hi intervenen, contacte llavis/canya, emissió del so en relació amb les diverses dinàmiques i altures, pressió, dosificació de l'aire.
- Formació de l'embocadura: enfortiment dels músculs facials.
- La taula de posicions i col·locació i moviment dels dits a l'hora de digitar.
- Desenvolupament de la flexibilitat i la velocitat tenint en compte la tècnica d'emissió i el control de la digitació en els salts, les articulacions, els trinats, etc.
- Tècnica d'afinació aplicada.
- Harmònics naturals.
- Conducció de les diferents veus en peces de textura contrapuntística.
- Rituals i danses més característiques de la cultura tradicional valenciana.

GUITARRA

- Percepció i desenvolupament de les funcions motrius que intervenen en l'execució guitarrista i de la coordinació adequada.
- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà i la sincronització de les dues.

- Afinació de les cordes.
- Desenvolupament de la distància entre els dits de la mà esquerra.
- Principis generals de la digitació guitarrista.
- Aprenentatge de les diverses formes d'atac en la mà dreta per a aconseguir progressivament la qualitat sonora adequada i executar distints plans simultanis.
- Desenvolupament de la conducció clara de les veus en obres contrapuntístiques.
- Harmònics naturals.

INSTRUMENTS DE CORDA FREGADA. Violí, viola, violoncel, contrabaix

- Posició corporal i subjecció de l'instrument i de l'arquet: control físic dels moviments necessaris per a tocar d'una manera natural. Coordinació dels dos braços.
- Producció del so: desenvolupament progressiu de la relació de velocitat d'arquet, pes i punt de contacte amb la ressonància de l'instrument.
- Desenvolupament de l'afinació mitjançant el treball dels diferents patrons de col·locació dels dits de la mà esquerra.
- Control de les direccions de l'arquet (arquet avall i amunt), canvis de corda, zones de l'arquet (taló, centre i punta), articulacions i colp d'arquet bàsics, com ara el *martelé*, *détaché*, *legato*, *staccato* i *portato*.
- Control de la pulsació i del temps tant en ritmes binaris com ternaris. Relació de les diferents figuracions rítmiques amb una correcta distribució de l'arquet.
- Iniciació en el desenvolupament de les diferents posicions i els canvis de posició.
- Iniciació a la tècnica del *vibrato*.

INSTRUMENTS DE MÚSICA MODERNA. Baix elèctric, guitarra elèctrica

- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà i la sincronització de les dues.
- Pràctica de l'afinació amb aparells auxiliars i sense.
- Acords de tres i quatre notes.
- Els acords en obert.
- Pràctica dels canvis d'acords.
- Estudi de les progressions estandarditzades.
- Acords amb celleta: procedència, pràctica dels moviments seqüencials i aplicació.
- Principis generals de la digitació.
- Ús i funcionament dels amplificadors.
- Introducció als efectes sonors: *reverb*, *delay*, *chorus*, distorsió, etc.
- Improvisació a partir d'una línia melòdica.
- Formes d'atac amb mà dreta, amb dits i amb plectre.
- Estils dins la música moderna.

INSTRUMENTS DE PLECTRE

- Percepció i desenvolupament de les funcions motrius que intervenen en l'execució d'instruments de plectre i de la coordinació adequada.
- El diapasó en la bandúrria o en la mandolina: característiques.
- Control adequat de la mà esquerra: col·locació del braç, la mà i els dits. Relaxació i control de la tensió.

- Control adequat de la mà dreta: col·locació de l'avantbraç sobre l'instrument i del plectre entre els dits.
- Funció de la monyica.
- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà i la sincronització i la coordinació de les dues.
- Afinació de les cordes.
- Pràctica de les distintes articulacions del plectre (directa, indirecta, alçaplectre dos/un, tècniques de lliscament, batut, alçaplectre dos/dos, etc.), tenint en compte les diverses qualitats dels sons que s'ha d'emetre.

INSTRUMENTS DE VENT DE FUSTA. Flauta travessera, oboé, clarinet, fagot i saxòfon

- Exercicis de calfament per al control progressiu de la columna de l'aire: músculs que hi intervenen, contacte llavis/broquet, emissió del so en relació amb les diverses dinàmiques i altures, pressió, dosificació de l'aire.
- Formació de l'embocadura: enfortiment dels músculs facials.
- La taula de posicions i col·locació i moviment dels dits a l'hora de digitar.
- Desenvolupament de la flexibilitat i la velocitat, tenint en compte la tècnica d'emissió i el control de la digitació en els salts, les articulacions, els trinats, etc.
- Pràctica de diferents articulacions des del punt de vista tècnic. Representació gràfica.
- Coneixement de la fabricació i la conservació de llengüetes (instruments de canya).

INSTRUMENTS DE VENT DE METALL. Trompa, trompeta, trombó, tuba

- Exercicis de calfament per al control progressiu de la columna de l'aire: músculs que hi intervenen, contacte llavis/broquet, emissió del so en relació amb les diverses dinàmiques i altures, pressió, dosificació de l'aire.
- Formació de l'embocadura: enfortiment dels músculs facials i desenvolupament de la flexibilitat dels llavis amb la pràctica d'interval·l·ligats i posicions fixes.
- La taula de posicions i col·locació i moviment dels dits a l'hora de digitar.
- Desenvolupament de la flexibilitat i la velocitat, tenint en compte la tècnica d'emissió i el control de la digitació en els salts, les articulacions, etc.
- Pràctica de diferents tipus de picats. Representació gràfica.
- Utilització d'instruments afins, que per les seues dimensions faciliten l'aprenentatge.
- Iniciació al transport.

ORGUE

- La posició del cos i el control dels moviments corporals en la interpretació conjunta de manual i pedal: flexibilitat tècnica i comoditat i efectivitat en la interpretació.
- Les bases tècniques necessàries per al domini del pedal. Posició dels peus i de les cames, utilització i coordinació bàsica de puntes i talons.
- La coordinació entre teclats manuals i de pedal: tècniques útils.
- Desenvolupament progressiu de l'automatització de les diferents dificultats tècniques: pas de polze, digitació correcta, ús de la punta i del taló en el pedal.
- La configuració tímbrica de l'orgue. Fonaments i possibilitats de registració.
- Coneixement dels distints estils dins dels períodes renaixentista, barroc i preclàssic i, per extensió, coneixement de les diferents escoles d'orgue a Europa en els segles XVI, XVII i XVIII.
- Iniciació a les diferents digitacions segons escoles i estils.

- Pràctica de l'alternança de teclats.

PERCUSSIÓ

- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà i del joc coordinat de les dues (moviment continu).
- Desenvolupament de la versatilitat necessària per a tocar simultàniament o successivament diferents instruments.
- Coneixements bàsics de la manera de producció del so en cada instrument (distints tipus de baquetes, dits, mans, etc.).
- Principis generals sobre els canvis de mans.
- Aprenentatge de les diverses modalitats d'atac.
- Estudi dels instruments de xicoteta percussió, amb especial insistència en tots els que es puguin tocar directament amb la mà (bongos, pandero, congues, djembé, etc.).
- Aprenentatge progressiu de la caixa, el xilòfon, la marimba, els timbals i la bateria com a instruments bàsics per al desenvolupament rítmic, melòdic i auditiu (afinació).

PIANO

- Característiques mecàniques bàsiques del piano, així com la relació que té amb la producció del so.
- Desenvolupament conscient del pes del braç.
- Desenvolupament de l'habilitat de cada mà, així com de la coordinació i la simultaneïtat entre les dues.
- Pràctica de la tècnica digital dirigida a desenvolupar la independència, la velocitat, la resistència i la capacitat de diversificació dinàmica dels dits.
- Pràctica de la tècnica dels moviments i maneres d'atac possibles a partir de les diferents articulacions del braç (monyica, colze, muscle), com ara caigudes (moviments verticals), desplaçaments laterals, llançaments, moviments circulars i de rotació.
- Percepció de la interacció permanent dels diferents tipus d'accions tècniques per a la producció d'un so de qualitat.
- Principis generals de la digitació pianística i entrenament amb dificultat progressiva.
- Pràctica de maneres d'atac i articulació, com ara el *legato*, *staccato*, *portato*, lligadura entre dues o tres notes diferents, accent i *sforzando*, i relacionar-los amb la dinàmica, la conducció de la frase i la densitat de la textura musical.
- Pràctica de la capacitat d'obtenir simultàniament sons de diferent intensitat dinàmica entre les dues mans o entre els dits d'una mateixa mà, i relacionar-ho amb el desenvolupament de l'oïda polifònica a dues i/o tres plànols sonors.
- Pràctica de textures homofòniques, melodies acompanyades i textures imitatives senzilles.
- Pràctica bàsica del pedal de ressonància a temps i a contratemps. Iniciació al pedal *una corda*.
- Pràctica d'exercicis bàsics de moviments de desplaçament, paral·lels, contraris, alterns, salts i encreuament de mans, amb velocitat apropiada al nivell, especialment mitjançant les escales, els arpegis i les notes dobles.

VIOLA DE GAMBA

- Col·locació de l'arquet: control de colps d'arquet, canvis d'arquet, articulacions i distribució d'aquest.
- Iniciació al control del pes de l'arquet: treball del so de l'instrument.

- Exercitació de cantar i tocar alhora.
- Interiorització de les diferents digitacions de l'instrument: iniciació al canvi de posició.
- Coneixement de repertori i compositors del Renaixement, cançons populars i barroc alemany.

INSTRUMENTS DE CORDA PINÇADA DEL RENAIXEMENT I DEL BARROC

- Coneixement i pràctica del baix continu en els seus rudiments bàsics.
- Lectura de la tabulatura espanyola i italiana i iniciació a la lectura de la tabulatura francesa.
- Execució de baixos *ostinatos* en tonalitats senzilles per a l'instrument.
- Adquisició d'una postura i una tècnica de pulsació basada en la relaxació.
- Adquisició d'una digitació correcta en els cinc primers trastos.
- Coneixement i pràctica dels principis del contrapunt.
- Iniciació a l'ornamentació i la improvisació en la música antiga.
- Aproximació a la grafia de fonts originals.
- Coneixement dels diferents estils interpretatius dins del Renaixement i del Barroc.

PRÀCTICA GRUPAL

Introducció

El temps lectiu de l'assignatura de Pràctica Grupal es concep com un complement i una extensió de la classe d'Instrument. D'aquesta manera, la concreció curricular d'aquesta assignatura pren de referència allò establert en l'assignatura d'Instrument. Així mateix, els centres, dins de la seua autonomia, han d'ampliar altres aspectes curriculars, en particular, els sabers bàsics i els criteris d'avaluació que, tot i que preveuen en el currículum d'Instrument, no resulten suficientment gràfics, atés que aquesta assignatura té un caràcter d'enriquiment curricular. La pràctica grupal facilita la convergència de sabers i permet refermar i diversificar els coneixements pràctics instrumentals adquirits per l'alumnat. Així mateix, des del punt de vista metodològic, la pràctica grupal facilita l'aprenentatge entre iguals que no és possible en la classe d'Instrument. L'objectiu que es pretén és que l'alumnat pugua créixer en la seua formació a través de l'experiència musical. En aquest sentit, la funció de l'assignatura no només és formativa sinó també, i sobretot, orientadora. L'alumnat ha de veure en el disseny de la seua formació sempre les possibilitats que se li presenten, per a conduir-se decididament cap als àmbits musicals que li resulten més motivadors d'acord amb els seus interessos i aptituds. El que es decideix en aquesta etapa no és el seu futur com a intèrprets, sinó com a possibles músics.

En relació amb l'organització d'aquesta assignatura, és possible ajuntar alumnat de diferents cursos dels ensenyaments elementals de Música. Els agrupaments seran flexibles en funció de les necessitats educatives que es pretenguen; s'aprofita així la idiosincràsia del centre a favor del tractament de la diversitat. La metodologia bàsica d'aquesta assignatura serà l'aprenentatge basat en projectes (ABP) i l'aprenentatge basat en reptes (ABR). Dins de l'avaluació de l'assignatura es valorarà positivament la participació de l'alumnat en activitats musicals de tota mena realitzades fora de l'horari escolar.

La pràctica musical dins d'un conjunt instrumental, ja siga un conjunt amb instruments de la mateixa especialitat, una banda, una orquestra o combo, o qualsevol altre agrupament de diferent instrumentació i grandària, integrarà una part important dels sabers bàsics de l'assignatura d'Instrument que sols es poden afermar des de la perspectiva grupal. La incorporació al conjunt

instrumental serà progressiva, ja que l'alumnat s'ha de defensar primer amb el seu instrument per després desenvolupar-se dins del conjunt amb els recursos prèviament avançats a través de l'experiència coral.

Igualment, aquesta assignatura permetrà que l'alumnat reba un suport específic a l'instrument, desenvolupant aspectes com ara l'entrenament auditiu o la promoció de la salut dels músics instrumentistes i cantants, etc., i, en definitiva, tots els sabers de l'assignatura d'Instrument que es poden treballar millor de manera col·lectiva. En aquest sentit, s'obri també una via al coneixement històric i organològic de l'instrument.

Finalment, un aspecte que s'ha d'incorporar a l'assignatura són els nous repertoris. En aquest sentit, resulta fonamental que l'alumnat tinga l'oportunitat de conèixer i acostar-se al màxim possible d'estils musicals, especialment les músiques actuals. Això, que és vàlid per a tots els instruments, resulta més important, si és possible, en les especialitats que disposen d'un repertori específic molt representatiu.

Annex IV
Càrrega lectiva dels ensenyaments elementals de Música

Instruments

Assignatura	Curs / hores setmanals				Total d'hores en els ensenyaments
	1r	2n	3r	4t	
Instrument	1	1	1	1	120 + 30*
Llenguatge Musical	2	2	2	2	240
Cor	1	1	1	1	120
Pràctica Grupal	0	0	1	1	60
Total d'hores	4	4	5	5	570

Cant

Assignatura		Curs / hores setmanals				Total d'hores en els ensenyaments
		1r	2n	3r	4t	
Instrument	Veu	0,5	0,5	0,5	1	120 + 30*
	Complement pianístic aplicat al cant	0,5	0,5	0,5	0	
Llenguatge Musical		2	2	2	2	240
Cor		1	1	1	1	120
Pràctica Grupal		0	0	1	1	60
Total d'hores		4	4	5	5	570

* Temps lectius de còmput no setmanal.

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

Dedicació estimada (en hores setmanals) a l'instrument o la veu

1r	2n	3r	4t
2	3,5	4,5	5,5

Annex V
Relació numèrica professorat/alumnat

Assignatura	Ràtio	
	Mínima	Màxima
Llenguatge Musical	1/5	1/10
Cor	1/8	1/30
Instrument	1/1	1/1
Pràctica Grupal*	1/5	1/30

*En funció de les necessitats del grup.

Annex VI

Atribució docent de l'assignatura d'Instrument-Complement pianístic aplicat al cant

Especialitats del Cos de professors de Música i AAEE

Prioritàriament, Cant, Llenguatge musical o Cor, sempre que disposen de Títol Professional de Música de Piano o titulació superior de Música en l'especialitat Interpretació o Pedagogia, menció de Piano.

Subsidiàriament, Piano